

SŁOWNICZEK WYRAZÓW

UŻYWANYCH

W MUZYCE.

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ

E. L. W.

WARSZAWA.

NAKŁADEM AUTORA.

A II.

3973 A

28/74

Skrócenia.

ang. — angielski; fr. — francuski; gr. — grecki; hebr. — hebrajski; łac. — łaciński; hiszp. — hiszpański; nm. — niemiecki.

Alfabet włoski i jego wymowa.

a, **b** (bi), **c** (czy), **d** (di), **e**, **f** (eff), **g** (dzi), **h** (akka), **i**, **j** (jota), **l** (ell), **m** (emm), **n** (enn), **o**, **p** (pi), **q** (ku), **r** (err), **s** (ess), **t** (ti), **u**, **v** (we), **z** (zeta).

UWAGI.

- c** przed **a**, **o**, **u**, lub przed spółgłoskami brzmi jak **k**; jeżeli między **c**, **a**, **o**, **u** znajduje się **i**, wtedy **c** wymawia się jak **czy**;
- c** przed **e**, **i**, wymawia się jak **cze**, **czy**;
- cc** przed **a**, **o**, **u** wymawia się jak **kk**;
- cc** przed **e**, **i** wymawia się nieco mocniej **cze**, **czy**;
- ch** przed **e**, **i** wymawia się jak **ke**, **ki**;
- g** przed **a**, **o**, **u** wymawia się jak **ga**, **go**, **gu**;
- g** przed **e**, **i** brzmi jak **dże**, **dzi**; jeżeli pomiędzy **g**, **e**, **i** jest **h**, wtedy **g** brzmi jak **ge**, **gi**;
- gg** przed **e**, **i** wymawia się jak **dże**, **dzi**;
- gli** brzmi prawie tak jak **li**;
- gn** przed **a**, **e**, **i**, **o**, **u** brzmi jak **ń**;
- h** nie wymawia się wcale, za wyjątkiem czterech wyrazów **ho**, **hai**, **ha**, **hanno**;
- h** znajduje się zwykle w środku, lub na końcu wykrzykników;
- j** na końcu wyrazu wymawia się jak **i**;
- q** używa się w połączeniu z **u** i wymawia się **ku**;
- s** wymawia się dwojako jak **s** i jak **z**; jak **s**: 1) na początku każdego wyrazu kiedy po **s** następuje samogłoska; 2) w środku wyrazu przed lub po samogłosce; 3) przed spółgłoskami **c**, **f**, **p**, **q**, **t**; jak **z**: 1) przed

spółgłoskami **b, d, g, i, m, n, r, v**; 2) między
dwoma samogłoskami;
sc przed samogłoskami wymawia się jak **ska, sko, sku**;
sce, sci wymawia się jak **sze, szy**;
sch przed **e** wymawia się jak **ske, ski**;
v wymawia się jak **w**;
vv jak **ww**;
z jak **c**, zaś **z** tylko na początku wyrazu.

A.

Abbadonaménte — z oddaniem się, z poświęceniem.

Abbadóno, con, abbadonatamento — nie trzymając się ściśle taktu i rytmu, niedbale.

Abbasaménto (abb.) — przenoszenie na fortepianie prawej ręki niżej lewej.

Abbassándo — ścisząc.

Abbellándo — ozdabiając, upiększając.

Abbellimento — ozdabiając, upiększając.

Abbellire — przyozdabiać, upiększać.

Abbreviatura — skrócenie.

A bene placito — dowolnie.

Ab initio — od początku.

Abruptio (łac.) — przerwać.

A capella — śpiew chóru bez towarzyszenia fortepianu, instrumentów lub organu.

A capriccio — dowolnie, z humorem, żartobliwie, według upodobania.

Accelerando (acc.), (accel.) — przyspieszając.

Accent (fr.) — mocniejsze oznaczenie pewnych nut.

Acciaccatura — mała nutka, przekreślona spadająca szybko na główną, ozdoba nie zmieniająca wartości nuty głównej, przednutka.

Accidens (łac.) — znak, zmieniający nazwy nut, jak bemol, krzyżyk, kasownik.

Acciopiato — jednolicie, w połączeniu.

Accolade (fr.) — klamra, łącząca dwie pięciolinje.

Accompagnamento (accomp.) — akompaniament, towarzyszenie.

Accompagnato — z towarzyszeniem instrumentu.

Accompagnement (fr.) — akompaniament, towarzyszenie.

Accompagneur (fr.) — wtórujący.

Accord (fr.) — harmonijne brzmienie kilku tonów.

Accordion — harmonika.

Accrescendo — powiększając siłę, lub moc uderzenia.

Acuto — ostro.

Adagietto — krótkie małe Adagio.

Adagio — poważnie, bardzo wolno, jak Largo.

Adagio assai, adagio di molto, adagio pesante
— bardzo wolno.

Addirato — z gniewem.

Addolcendo — łagodniej.

Addolorato — smutnie, żałośnie.

A` deux mains (fr.) — na dwie ręce.

Ad libitum (ad lib.) — dowolnie.

A due — na dwa głosy.

A due mani — na dwie ręce.

A dur — tonacja majorowa, trzykrzyżkowa.

Ad ornamento — upiększając.

Aequo animo (łac.) — powolnie.

Affabile — przyjemnie.

Affanato — smutnie, niespokojnie.

Affetto — miękko, czule.

Afflitto, affizione — ze smutkiem, z przygnębieniem.

Affrettando, affrettoso — przyspieszając, nagle.

Agevole — lekko, swobodnie.

Agevolezza — lekkość, łatwość.

Agilita, con — żywo i lekko, biegle.

Agitato — burzliwie, niespokojnie.

Agrements (fr.) — ozdoba, upiększenie.

Akustyka — nauka o głosie i dźwiękach.

A` la (fr.) — jak, na sposób, w rodzaju.

Al fine — do końca.

Alla, all' — na wzór, tak — jak.

Alla breve — takt czteroćwierciowy rachowany na dwa.

Alla camera — w stylu muzyki pokojowej.

Alla marcia — tempo marsza.

Alla militare — po wojennemu.

Alla polacca — w stylu poloneza.

Allargando — rozszerzając.

Alla stretta — przyspieszając.

Alla zingara — na sposób cygański.

Allegramente — wesoło.

Allegretto (all—tto) — dość ochoczo, dość prędko, (wolniej niż allegro).

Allegroissimo — bardzo prędko.

Allegro = z życiem, ochoczo.

Allegro furioso = namiętnie.

Allemande (fr.) = staroniemiecki taniec w takcie $\frac{3}{8}$,
albo $\frac{3}{4}$.

Allentanto lub **allentato** = opóźniając, rozwlekając.

Al loco = na miejscu.

All'ottava = w oktawie.

All'unisono = jednogłównie wszyscy..

Al segno = od znaku.

Alterato = zmiennie.

Alternativo = to samo co trio — trzecia część w scherzu
i menuecie.

Alto = niski głos kobiecy.

Alt ottava = w oktawie.

Altro = inaczej.

Alzamento, di mano = przekładanie lewej ręki nad
prawą.

Alzando = podnosząc i uspokajając.

Amabile = z wdziękiem, przyjemnie, łagodnie.

Amarezza = smutek, przygnębienie.

A mezza voce = półgłosem.

A moll = tonacja minorowa, nie posiadająca przy kluczu
ani krzyżyka ani bemola.

Amore, con = z miłością, z ochotą, z pieszczotą.

Amoroso = pieszczotliwie, miłośnie.

Amusement (fr.) = kompozycja muzyczna lekkiej treści.

Ancora = jeszcze raz.

Andante (And.) = spokojnie, wolno, cokolwiek wolniej
jak Allegretto.

Andante cantabile = śpiewne Andante.

Andante maestoso = majestatycznie, poważnie.

Andantino = cokolwiek prędzej jak Andante.

Anglaise (fr.) = angielski taniec narodowy w takcie
dwumiarowym.

Angoscioso = niespokojnie, z przerażeniem.

Anima, con = z duszą.

Animando = ożywiając się, prędzej.

Animato = ożywiając się, prędzej.

Anima (łac.) = duch, odwaga.

Animoso = z ożywieniem.

Anteludium = krótki wstęp muzyczny, przegrywka.

Aphonia = bezdźwięczność, brak głosu.

A piacere = dowolnie.

Appassionato = namiętnie, gorączkowo.

Appenato = z żalem, boleśnie.

Applicatura = prawidłowe opalcowanie kompozycji muzycznej.

Appoggiando, appoggiato = z naciskiem.

Appoggiatura (app.) = małe nutki, ozdabiające główną nutę, przed którą są umieszczone.

A prima vista = czytanie nut od razu bez przygotowania się.

A punto d'arco = końcem smyczka.

A` quatre mains (fr.) = na cztery ręce.

Arco = smyczkiem.

Ardente = z zapalem.

Ardito = śmiało.

Aria = solowy utwór wokalny z towarzyszeniem fortepianu lub orkiestry.

Aria di bravura = aria popisowa.

Arietta = krótka arja.

Arioso = śpiewnie.

Arpeggio (arpg.) = rodzaj akordu, w którym tony nie brzmią jednocześnie, ale następują po sobie w szybkim tempie od dołu do góry.

Arrangement (fr.) = układ, przekład.

As dur = tonacja majorowa o czterech bemolach.

Assai = bardzo.

Assoluto = swobodnie.

A suo arbitrio = podług upodobania, do woli.

A tempo = wrócić do poprzedniego tempa.

Attacca = grać dalej bez zatrzymania się.

Audace = odważnie, śmiało, zuchwale.

A voce sola = na jeden głos.

A volante = dowolnie.

B.

Bagatelle (fr.) = drobnostka, drobna kompozycja muzyczna.

Ballada = kompozycja muzyczna, obfitująca w rozmaitość treści i form w stylu romantyczno-opisowym.

Barcarola = pieśń gondoljerów weneckich w takcie $\frac{6}{8}$.

Barocco = dziwacznie.

Baryton = męski głos pomiędzy basem i tenorem.

Bas = najniższy męski głos; w harmonji najniższą nutę akordu zowią basem.

Basse-taille (fr.) = tenor.

Basson (fr.) = fagot, albo jeden z głosów organowych.

Basso profundo = najniższy bas.

Battement (fr.) = podwójne uderzenie.

Battuta = takt, uderzenie taktu, pałeczka kapelmistrza.

B dur = tonacja majorowa, dwubemolowa.

Belezza = piękność tonu.

Bellicosamente = wojowniczo.

Bellicoso = wojowniczo.

B moll = tonacja minorowa pięciobemolowa.

Ben, bene = dobrze.

Bene placido = dowolnie.

Ben marcato = dobrze oznaczone.

Bis (łac.) = dwa razy.

Bizarramente = dziwacznie.

Bizarro = dziwacznie.

Bocca chiusa = śpiew chórem z ustami przymkniętymi.

Bourrée (fr.) = starofrancuski taniec w stylu wesołym w takcie $\frac{4}{4}$.

Brawura = doskonałość techniczna.

Brillante (brill.) = świetnie, efektownie.

Brio = z ogniem.

Brioso = z ogniem.

Buffo = komiczny.

Buon gusto = dobry smak.

Buon mano = prawidłową, dobrą ręką.

Burlesco = rubasznie.

Burletta = śpiewka komiczna.

Bussando = twardo.

C.

C = do = pierwszy klawisz gamy C dur.

Cabaletta = krótka arja.

Cadenza (cad.) = kadencja, zakończenie nie posiadające niekiedy podziału taktowego a pozostawione dowolnie fantazji grającego.

Calando (cal.) = zwalniając, sciszając.

Caldamente = silnie, dziarsko.

Calmato = łagodząc, uspakajając.

Calore, con = z zapalenia.

Campana = dzwon.

Campanella = dzwonek.

Canon = forma muzyczna, w której to głosy jeden po drugim powtarzają pierwszą melodję.

Cantabile = śpiewnie.

Cantando = śpiewnie.

Cantata = utwór muzyczny większych rozmiarów, uroczysty i poważny, ułożony na chór z towarzyszeniem orkiestry.

Cantilena = melodja, krótka kompozycja do śpiewu.

Canto = śpiew.

Cantor = dyrektor chóru w kościołach ewangelickich i synagogach.

Cantus (łac.) = śpiew.

Canzone = śpiew, melodja liryczna.

Canzonetta = mała piosenka.

Capo = początek.

Capriccietto = małe capriccio.

Capriccio = utwór o formie swobodnej, pełnej zwrotów niespodzianych.

Capriciosamente = dowolnie, według upodobania.

Caprice (fr.) = capriccio.

Carezzando = pieszczotliwie.

Carezzevole = pieszczotliwie.

Caricato = przesadnie.

Carillon = kompozycja muzyczna naśladowująca tony dzwonek-
ków.

Cassa = bęben.

Cavata = śpiew w operze, nie powtarzający się.

Cavatina = cavata.

C dur = tonacja majorowa bez krzyżyków i bemoli.

Celeramente = szybko.

Celere = szybko, prędko.

Chaconne (fr.) = średniowieczny taniec włoski w tak-
cie $\frac{3}{4}$.

Chiaramente = czysto, jasno.

Chiaro = czysto, jasno.

Chiave = klucz.

Chorał = śpiew chóralny liturgiczny.

Chorda (łac.) = struna.

Chroma = zabarwienie dźwięku przez krzyżyk lub bemol.

Chromatyczna gama = składa się z samych półtonów, kolejno po sobie idących.

Chronometer (gr.) = metronom.

Ciaccona = średniowieczny taniec włoski w takcie $\frac{3}{4}$.

Cis dur = tonacja majorowa siedmiokrzyżkowa.

Cis moll = tonacja minorowa czterokrzyżkowa.

Clara voce = czystym głosem.

Clarino = trąbka.

Clave = klawisz.

Claviatura = wszystkie klawisze fortepianu lub organu.

C moll = tonacja minorowa trzybemolowa.

Coda = zakończenie lub ustęp końcowy kompozycji muzycznej.

Cogli = z; **col canto** = ze śpiewem; **col pedale** = z pedalem.

Col = z.

Colla destra = prawą ręką.

Colla parte = wtórujący do śpiewu ma się stosować do śpiewaka.

Colla sinistra = lewą ręką.

Col legno = drzewcem smyczka.

Coloratura = artystyczne przyozdabianie śpiewu pasażami, trylami i t. d.

Come = jak.

Come prima = jak wyżej.

Come sopra = jak wyżej.

Comodamento, comodetto = tempo umiarkowane.

Commodo = umiarkowanie, spokojnie.

Compiacevole = mile, przyjemnie.

Con = z.

Con abbandono = niedbale, swobodnie.

„ **affeto** = z uczuciem.

„ **afflizione** = z żalem, ze smutkiem.

„ **agilita** = lekko, zwinnie, żywo.

„ **agitazione** = ze wzruszeniem.

- Con allegrezze** = wesoło.
- " **amore** = z miłością.
- " **anima** = z duszą, z życiem.
- " **brio** = szumnie, z ogniem.
- " **calore** = z ożywieniem, z zapalem.
- " **celerita** = pospiesznie.
- " **collera** = z gniewem.
- " **commodo** = powolnie.
- " **delicatezza** = delikatnie, lekko.
- " **desiderio** = z tęsknotą.
- " **devotione** = z pobożnością.
- " **diligenza** = pilnie.
- " **disperazione** = rozpaczliwie.
- " **dolcezza** = łagodnie, ze słodyczą.
- " **doloro** = boleśnie, ze smutkiem.
- " **duolo** = boleśnie, ze smutkiem.
- " **eleganza** = wytwornie.
- " **energia** = z silnem punktowaniem.
- " **entusiasmo** = z entuzjazmem.
- " **espressione** = z uczuciem, z wyrazem.
- " **estro poetico** = z nastrojem poetyckim.
- " **festivita** = z uroczystym nastrojem.
- " **fierezza** = wspaniale, z dumą.
- " **forza** = z siłą.
- " **fretta** = z pośpiechem.
- " **fuoco** = z ogniem.
- " **garbo** = z artyzmem.
- " **grandezza** = wzniosłe, wspaniale.
- " **gravita** = z godnością, stanowczo.
- " **gratia** = z wdziękiem.
- " **gusto** = z pocuciem, z wdziękiem.
- " **impeto** = gniewliwie.
- " **leggierezza** = z lekkomyślnością.
- " **mano destra** = prawą ręką.
- " **mano sinistra** = lewą ręką.
- " **molta espressione** = z wielkiem uczuciem.
- " **molta passione** = bardzo namiętnie.
- " **moto** = prędkiej.
- " **ottava** = grać oktavami.
- " **passione** = z uczuciem, namiętnie.

Con precisione = z dokładnością.

„ **rabbia** = z wściekłością.

„ **sentimento** = z uczuciem.

„ **solennita** = z uroczystością.

„ **sordino** = z tłumikiem (skrzypce)

„ **spirito** = z natchnieniem.

„ **strepito** = hałaśliwie.

„ **tenerezza** = czule, rzewnie.

„ **tinto** = malowniczo.

„ **tristezza** = ze smutkiem.

„ **un dito** = jednym palcem.

„ **variazione** = ze zmianami.

„ **vigore** = z siłą.

„ **vivezza** = z żywością.

Concert (fr.) = większa kompozycja muzyczna na forte-pian lub inny instrument albo z towarzyszeniem orkiestry, składa się zwykle z Adagia, Allegra i Ronda.

Concertante = koncertowo, świetnie.

Concertino = mały łatwy koncert.

Consonanza = harmonijna zgodność tonów.

Continuato = dalej prowadzić.

Continuo = przytrzymując.

Contra = przeciw.

Contralto = najniższy głos kobiecy.

Contrapuncto = część nauki kompozycji wskazująca prawidłą, jak należy łączyć niezależnie głosy w kompozycjach muzycznych.

Contre partie (fr.) = drugi głos.

Corda = struna.

Cornet (fr.) = trąbka z klapkami.

Cornet à piston (fr.) = trąbka z klapkami.

Corno = waltornia.

Coro = chór, zbiorowy śpiew na kilka głosów.

Corona = **fermata** = znak dłuższego zatrzymania się na jednym tonie, akordzie lub pauzie.

Crescendo (cresc.) = coraz silniej, wzmacniając siłę dźwięków.

Croma (fr.) = nuta raz wiązana.

Croche (fr.) = nuta raz wiązana.

D.

- D. c.** **Da capo** — od początku.
D. m. **Destra mano** — prawą ręką.
D. s. **Dal segno** — powtórzenie ustępu od znaku.
Da capo (D. C.) — od początku.
Da capo—al fine (D. C.—al fine) — powtórzyć od początku do końca.
Dal segno (D. S.) — powtórzyć ustęp do końca.
Danza — taniec.
D dur — tonacja majorowa dwukrzyżkowa.
Debile — bezsilny, słaby.
Debiut — pierwszy występ publiczny.
Debole — bezsilny, słaby.
Decet — utwór muzyczny na dziesięciu instrumentach.
Decima — decyma, dziesiąty klawisz od toniki.
Decimole — grupa z dziesięciu nut, mająca w takcie wartość ośmiu nut tego samego wymiaru.
Deciso — stanowczo, śmiało.
Decissimo — bardzo stanowczo.
Declamando — deklamując, akcentując dźwięki.
Decrescendo (decresc.) — stopniowo ścisząc.
Deficiendo — zatuszować.
Dégré (fr.) — stopień trudności.
Delicato — delikatnie.
Délie (fr.) — delikatnie.
Delirando — namiętnie, gwałtownie.
D moll — tonacja minorowa z jednym bemolem.
Des dur — tonacja majorowa pięciobemolowa.
Destra — prawa.
Destramente — zwinnie, żywo.
Détaché (fr.) — odrywając, skacząc.
Determinato — stanowczo, zdecydowanie.
Detto — to samo.
Diaphonia (gr.) — dysonans.
Diatonic — diatoniczny.
Difficile — trudne.
Dignito (con) — z godnością.
Dilettando — radośnie.

- Diligenza** = pilność.
Diluendo = osłabiając, niknąc.
Diminuendo (dim.) = ścisząc.
Di molto = bardzo.
Direttore = dyrektor orkiestry lub chóru.
Discordia = dźwięk fałszywy.
Discreto = dyskretnie, cicho.
Discrezione = dyskretnie, cicho.
Dis moll = tonacja minorowa sześciokrzyżkowa.
Disinvolto = niewymuszenie.
Disperato = rozpaczliwie.
Dissonance (fr.) = fałszywy dźwięk, źle brzmiące połączenie tonów.
Distanza = oddalenie dwóch dźwięków między sobą.
Dito = to samo.
Divertimento **Divertissement** (fr.) = utwór w lekkim stylu złożony z kilku części ze znanych tematów.
Divotamente = nabożnie.
Divoto = nabożnie.
D moll = tonacja minorowa z jednym bemolem.
Doigté (fr.) = opalcowanie.
Dolce (dol.) = łagodnie, słodko.
Dolcissimo = jak można najłagodniej.
Dolente = żałośnie.
Dolentemente = żałośnie, boleśnie.
Dolorosamente = żałośnie, smutnie.
Doloroso = żałośnie, smutnie.
Dominanta = piąty klawisz od toniki.
Doppelgriff = (nm.) podwójne tony na instrumentach smyczkowych.
Doppio = podwójnie.
Doppio movimento = dwa razy prędzej.
Doppo = po.
Double (fr.) = podwójne uderzenie.
Doucement (fr.) = łagodnie.
Do = ut = ton c pierwszy stopień gamy C dur.
Dritta = na prawo.
D. S. = **Dal segno** = powtórzyć ustęp od znaku.
Duet = **duetto** = **duo** = kompozycja muzyczna na głosy, lub na dwa instrumenty.

Duetto = krótki i łatwy duet.

Due volte = dwa razy

Duodecima = dwunasty klawisz od toniki.

Duodecimole = figura muzyczna z dwunastu nut jednokowej wartości.

Duolo (con) = z boleścią.

Dur = twardy, tonacja majorowa o wielkiej tercji, składających się z pięciu całych tonów i dwóch półtonów.

Dux (łac.) = wódz, główny temat w fudze.

Dynamika = nauka o sile tonów i o wydobywaniu efektów przez wzmacnianie i ściszenie tych samych tonów.

Dysharmonja = niezgodność tonów.

Dysonans = fałszywy dźwięk, źle brzmiące połączenie tonów.

Dytyramb = hymn pochwalny.

Dźwięcznik = koniec waltorni rozszerzający się na podobieństwo kielicha.

E.

E = mi = trzeci klawisz gamy C dur.

Echelle (fr.) = skala muzyczna, gama.

Eccossaise (fr.) = taniec szkocki na $\frac{3}{4}$ taktu.

Eclogue (fr.) = pieśń pasterska.

E dur = majorowa tonacja czterokrzyżkowa.

Egualle = równo.

Egalmente = równo.

Eis = nuta *e* podwyższona krzyżykiem.

Ekspresja = cieniowanie, uczucie w grze lub śpiewie.

Elegante = wytwornie.

Eleganza = z elegancją, wytwornie.

Elegiaco = smętnie.

Elegie (fr.) = pieśń smutna.

Elegja = pieśń smutna.

Elevamento = wzniosłość.

Elevato = wzniosłe.

Ellipsis = wypuszczenie np. akordu.

E moll = minorowa tonacja jednokrzyżkowa.

Emphase (fr.) = przesada.

Encora lub **encore** = jeszcze raz.

Energicamente = silnie, śmiało.

Energico = silnie, śmiało.

Enfasi = dobitnie.

Enharmoniczne tony = dźwięki o różnej nazwie, brzmiące jednakowo.

Ensemble (fr.) = zespół, zbiorowa kompozycja.

Entusiasmo = natchnienie, zapal, entuzjazm.

Entusiastico = z zapalem, z entuzjazmem.

Epilog (gr.) = zakończenie.

Episode (fr.) = ustęp.

Epistrophe (gr.) = powtórzenie końcowej melodji.

Epitalamium (gr.) = pieśń weselna.

Epoda (gr.) = śpiew końcowy.

Eroicamente = bohatersko.

Eroico = bohatersko.

Es = e z bemolem.

Es dur = majorowa tonacja trzybemolowa.

Esercizio = wprawka, ćwiczenie.

Espirando = konajaco.

Espressione = uczucie, wyraz.

Espressivo (espres.) **con espressione** = z uczuciem, z wyrazem.

Estetyka = nauka o poczuciu i wyrazie piękna w sztuce.

Estinguendo = ścisząc.

Estinto = ścisząc.

Etiuda, etiude (fr.) = ćwiczenie do wyrobienia techniki palców.

Etouffé (fr.) = przyciszony, przygłuszony.

Eufonia = zgodność tonów.

Eufoniczny = harmonijny, dźwięczny.

Euterpe (gr.) = muza muzyki.

Ex abrupto (łac.) = odrazu, bez przygotowania.

Exercices = techniczne ćwiczenia.

Expression (fr.) = wyraz, uczucie.

Espressivo = z wyrazem, z uczuciem.

Ex promptu = bez przygotowania.

Ex tempore = naprędeimprowizować, zaraz, natychmiast.

Extravaganza = pasaże i upiększenia nieprawidłowe.

F.

F lub **f** = **forte** = mocno.

Fa = **f** = czwarty klawisz gamy C dur.

Fa bemol = **f** z bemolem.

Facile = lekko.

Facilité (fr.) = ułatwione, uproszczone.

Facilmente = niewymuszenie, swobodnie.

Factura = budowa kompozycji.

Fagot = instrument drewniany, dęty, o dźwięku nosowym.

Falset = register głosu męskiego, zwanego „z głowy”.

Fa minor = tonacja minorowa czterobemolowa.

Fanatico = fanatycznie.

Fandango = taniec hiszpański w takcie $\frac{3}{4}$ lub $\frac{3}{8}$.

Fanfara = krótka kompozycja muzyczna, ułożona na instrumenta metalowe i kotły a wyrażająca tryumf lub radość.

Fantasie (gr.) = **Fantaisie** (fr.) = **Fantazja** = dłuższa kompozycja muzyczna w lekkim stylu i swobodnej formie.

Fantatiko = dziwacznie.

Fantazjować = improwizować.

Farandola = taniec francuski w takcie $\frac{6}{8}$.

Farsa = żart muzyczny.

Fastosamente = wspaniale, uroczyście.

Fastoso = wspaniale, uroczyście.

F dur = **fa majeur** = tonacja majorowa jednobemolowa

Fermamente = stanowczo, silnie.

Fermata = znak $\frown$ dłuższego zatrzymania się na jednym tonie, akordzie lub pauzie.

Fermezza = tęgość, stałość.

Fermo = nieustraszony.

Feroce = dziko, gwałtownie.

Festivamente = uroczyście, solennie.

Festivo = uroczyście, pogodnie, wesoło.

Festoso = wesoło, uroczyście, pogodnie.

Fevido = z zapalem, żarliwie.

FF = **ff** = **fortissimo** = bardzo silnie.

Fiasco = zupełne niepowodzenie.

Fiducia = śmiałość, zuchwałość.

Fieramento = straszliwie, dumnie.

Fiero = straszliwie, dumnie.

Filando = zatrzymanie głosu na pewnym tonie, najpierw wzmacniając go a potem ścisząc.

Filharmoniczny = wielbiący muzykę.

Filharmonja = instytucja, mająca na celu rozwój muzyki i szerzenie w niej zamiłowania.

Fin (fr.) = koniec, zakończenie.

Finale = **final** = zakończenie kompozycji muzycznej lub opery.

Finezza, con = wytwornie.

Fioco = niegładko, chropawo.

Fioretti = ozdoby muzyczne.

Fioriture = nuty dodatkowe, ozdabiające.

Fis = **F** z krzyżykiem.

Fis dur = tonacja majorowa sześciokrzyżkowa.

Fis moll = tonacja minorowa trzykrzyżkowa.

Fl. skrót. **Flauto** = flet.

Flageolet (fr.) = wysokie tony na skrzypcach lub gitarze, wydobywane dotykaniem strun; flecik.

Flauto = **flet** = instrument drewniany dęty z dziurkami i klapkami; dawniej zwany fletrowers.

FleBILE = smętnie, żałośnie.

Flet = flauto.

Floridus = kontrapunkt ozdobny, będący połączeniem pierwszych czterech gatunków.

F moll = **fa mineur** = tonacja minorowa czterobemolowa.

Focoso = z ogniem.

Folatre (fr.) = swawolnie.

Follia = hiszpańska kompozycja muzyczna z warjacjami.

Follemente = figlarnie, śmiesznie.

Fonetyka = nauka o głosie, o dźwiękach.

Forszlag = ozdobnik.

Fortamente = silnie.

Forte — silnie.

Forte possibile = jak można najsilniej.

Fortissimo (ff) = bardzo silnie.

Forza = siła.

Forzando = nagle wzmacniając.

Forzato = nagle wzmacniając.

Fp = **fortepiano** = **fortepian** = **forte piano** =
silnie a zaraz potem łagodnie.

Française (fr.) = taniec francuski w takcie $\frac{6}{8}$.

Frazowanie = oddzielanie i akcentowanie myśli muzycznych.

Freddo = zimno, chłodno.

Frescamente = pogodnie, wesoło.

Fresco = pogodnie, wesoło.

Fretta = pośpiech.

Frivolo = lekkomyślnie.

Fuga = kompozycja muzyczna zawierająca krótki temat, powtarza się w innym głosie o kwintę wyżej.

Fuga galante = fuga w salonowym stylu.

Fugato = w stylu fugi.

Fughetta = mała fuga.

Funèbre (fr.) = smutny, pogrzebowy.

Funerale = w stylu pogrzebowym.

Fuoco = ogień.

Fuocosio = z ogniem.

Furia — odwaga, męstwo.

Furibondo — pełen odwagi.

Furioso — szalenie, z uniesieniem.

Furore, con — z wściekłością, z namiętnością.

Fusêe (fr.) — prędki pasaż, bardzo prędka gama.

Fz = **Forzando** = nagle, wzmacniając.

G.

G = **sol** = piąty klawisz gamy *c* dur.

Gagliardo = dziarsko, poważnie.

Gaiment = wesoło.

Gajamente = z elegancją.

Gajo = z elegancją.

Galop, galopada = taniec w prędkim tempie w takcie $\frac{2}{4}$.

Gama = szereg następujących po sobie tonów, składających jedną lub kilka oktaw.

Garbo = wdzięk, elegancja

Gauche = lewa ręka.

Gavotte = gawot, starofrancuski taniec w ruchu umiarkowanym, w podziale $\frac{2}{4}$.

G dur = tonacja majorowa jednokrzyżkowa.

Generalbass = najniższy ton w basie, nauka harmonii.

- Generalpause** = chwilowe milczenie orkiestry.
Generoso = szlachetnie, wspaniale.
Gentile = z wdziękiem, przyjemnie.
Gradevole = powabnie, wdzięcznie.
Gradevolmento = powabnie, wdzięcznie.
Ges dur = tonacja majorowa sześciobemolowa.
Ghiribizzoso = fantazyjnie.
Giocondamente = wesoło, żartobliwie, swawolnie.
Giocando = żartobliwie, swawolnie, wesoło.
Giochevole = wesoło.
Giocondamente = wesoło.
Giocondevole = rozweselająco.
Giocondo = wdzięcznie, powabnie.
Giocosamente }
Giocososo } wesoło, żartobliwie, swawolnie.
Giojoso }
Gis moll = tonacja minorowa pięciokrzyżkowa.
Gitana (hiszp.) = taniec cygański.
Giubilo = tryumfująco.
Giucante = wesoło, swobodnie.
Giuchevole = wesoło, swobodnie.
Giusto = umiarkowanie, podług upodobania.
Glissando = przesuwając szybko palcem po białych klawiszach fortepianu.
Glissato = glissando.
Glottis (gr.) = szpara głosowa, rura w dętych instrumentach.
G moll = tonacja minorowa dwubemolowa.
Gola = gardło.
Gondoliera = pieśń wiosłarzy weneckich.
Gorgeggiare = tryl gardłem.
Gracieux (fr.) = z wdziękiem.
Gracile = słaby, wąty.
Gradation (fr.) = stopniowanie.
Gradevole = przyjemnie, z wdziękiem.
Graditamente = przyjemnie, miło.
Graditissimo = zawsze miło, przyjemnie.
Grado = stopień.
Grado ascendente = stopniowo.

Graduale = Graduał = część Mszy św. pomiędzy Gloria i Credo.

Gradus = stopień.

Gran cassa = wielki bęben.

Grand (fr.) = wielki.

Grandezza = wyniosłość, wspaniałość.

Grandioso = wspaniale, szeroko.

Grandisonante = hałaśliwie.

Grand jeu (fr.) = otwarcie wszystkich regestrów w organie.

Grave = najwolniejsze tempo, poważnie.

Gravemente = z powagą, z godnością.

Gravezza = z godnością, z powagą.

Gravissimo = bardzo poważnie.

Gravita, con = z powagą.

Grazia = wdzięk.

Graziosamente = wdzięcznie, powabnie.

Grazioso = wdzięcznie, powabnie.

Grosso = wielki.

Grottesco = dziwacznie.

Gryf (nm.) = rączka, główka u instrumentów muzycznych.

Guerriero = wojowniczo.

Guida = główny temat w fudze.

Gusto, gustoso = ze smakiem, gustownie.

Guttural (fr.) = gardłowy.

H.

H = si = siódmy klawisz gamy c dur.

Harfa = instrument muzyczny formy trójkątnej, o strunach szczypanych palcami, o pięciu oktawach.

Harfa eolska = mały przyrząd wystawiony na powietrze; wydaje dźwięk za powiewem wiatru.

Harmonja (gr.) = zbiór tonów jednocześnie i zgodnie brzmiących; nauka tworzenia i wiązania z sobą akordów.

Harmonika = instrument muzyczny ręczny z klawiszami i miechem.

Harmonizować = dodawać akordy, akompanjament do melodji.

Harpeggio = Arpeggio.

Hautbois (fr.) = **Obój** = instrument muzyczny drewniany dęty o tonach miękkich, cokolwiek nosowych.

Haute contre (fr.) = wysoki głos altowy.

H dur = **Si majeur** = tonacja majorowa pięciokrzyżkowa.

Hemitonium (łac.) = pół tonu.

Heptakord = skala siedmiostopniowa djatoniczna, interwał septymowy.

Hexakord (gr.) = skala sześciostopniowa djatoniczna c, d, e, f, g, d.

Hexameron = zbiór sześciu tonów.

H moll = **Si mineur** = tonacja minorowa dwukrzyżkowa.

Homophonia (gr.) = jednogłosowość, solo z towarzyszeniem.

Hongroise (fr.) = taniec węgierski.

Hora = godzina.

Hosanna (hebr.) = chwała.

Humoreska = krótka kompozycja muzyczna, pełna życia i werwy.

Hymn, hymnus = pieśń sławiąca wielkość.

I.

Idea = pomysł, myśl.

Idylla = poemat sielankowy.

Il = ten.

Il basso = bas.

Il basso ben marcato = grać bas wyraźnie.

Il doppio movimento = ze zdwojoną szybkością.

Il fine = koniec.

Imbroglia = zawikłanie, zmieszanie dwóch tematów o różnym takcie.

Imitando = naśladować.

Imitatio = naśladowanie.

Imitazione = naśladowanie.

Impacientemente = niecierpliwie, niespokojnie.

Impazienza, con = niecierpliwie, niespokojnie.

Imperioso = nakazująco.

Impeto

Impetuosamente } = gwałtownie, burzliwie

Impetuoso = gwałtownie, burzliwie.

Imponente = stanowczo.

Impresario = przedsiębiorca przedstawiień koncertowych lub operowych.

Impreza = przedsiębiorstwo.

Impromptu = improwizacja, kompozycja muzyczna w swobodnym stylu.

Improvviso = niespodzianie.

Improwizacja = kompozycja muzyczna zagrana z na-
technienia bez przygotowania.

Improwizować = komponować odrazu bez przygoto-
wania.

In = w.

Incalzando = przyspieszając.

Incollando = |
Incollare = | uderzając razem wszystkie nuty akordu.

Indeciso = wahając się, niezdecydowanie.

Indifferente = obojętnie.

Indifferentemente = obojętnie.

Indifferenza = obojętność.

Indiferenza, con = obojętnie, chłodno.

Infernale = burzliwie, piekielnie.

Infinito = nieskończony.

Infinitum = bez końca, do nieskończoności.

Infra = pod, pomiędzy.

Innocente = z prostotą, naiwnie.

Innocenza = prostota, naiwność.

In partito = w partyturze.

Inquieto = trwożliwie, niespokojnie.

Interludium = |

Intermedio = | gra między aktami.

Intermezzo = |

Insensibile = nieznacznie, stopniowo.

Instrumentacja = nauka pisania na orkiestrę.

Instrumentalna muzyka = muzyka wykonana na in-
strumentach muzycznych.

In tempo = w tempie.

Intensivo = mocno, twardo.

Intermedietto = bardzo krótkie intermezzo.

Interrotto = przerywanie.

Interruption = przerywanie.

Intervall = odległość jednego tonu do drugiego, stosunek dwóch dźwięków.

Intimo = poufnie, serdecznie.

Intonacja = poddanie odpowiedniego dźwięku, trafne wzięcie właściwego tonu.

Intonare = rozpocząć śpiew.

Intrepidamente = nieustraszenie, bez trwogi.

Introdukja = wstęp.

Introduzione = wstęp.

Introitus = początek Mszy Św.

Inventio = kompozycja muzyczna poważna,

Invenzione = własnego natchnienia.

Inversio = przemiana głosów, przewrót.

Ira = gniew.

Ira, con = gniewnie.

Irato = gniewnie.

Ironicamente = ironicznie.

Ironico = ironicznie.

Irresoluto = niezdecydowanie, wahająco.

Istesso = ten sam. **L'istesso tempo** = ten sam poprzedni ruch.

J.

Janczarska muzyka = orkiestra turecka, składająca się z bębna, talerzy, trójkątka stalowego i trąby.

Jeremjady = skargi.

Jocosus = wesoły, żartobliwy.

Jońska tonacja = średniowieczna tonacja *c. d. e. f. g. a. h. c.*

Jubiloso = tryumfująco, wesoło.

Jota aragoneze = hiszpański taniec z kastanjetami w szybkim tempie.

K.

Kabaletta = ożywiony frazes muzyczny, powtarzający się w śpiewie.

Kaczucza = hiszpański taniec z kastanjetami.

Kadencja = zakończenie nie posiadające niekiedy podziału taktowego a pozostawione dowolnie fantazji grającego.

Kakofonja = rozdźwięk.

Kameralna muzyka = wykonanie zbiorowe utworów treści poważnej najwyżej 6 instrumentów.

Kamerton = przyrząd podający zasadniczy ton, przy strojeniu instrumentów.

Kanon = forma muzyczna, w której głosy jeden po drugim powtarzają, pierwszą melodję.

Kantata = utwór okolicznościowy większych rozmiarów o nastroju uroczystym, poważnym, skomponowany na chór z towarzyszeniem orkiestry.

Kantor = przewodniczący chóru.

Kantylena = melodja, śpiew.

Kapelmistrz = dyrygujący orkiestrą.

Kawatyna = śpiew w operze nie powtarzający się.

Kiks = nieudana nuta w śpiewie lub na instrumencie dętym.

Kłapa = otwór, wentyl w instrumentach dętych przy pomocy którego zmienia się ton.

Klarnet = instrument drewniany dęty z munsztukiem, dziurkami i klapami.

Klauzula = zakończenie.

Klavier-Auszug (nm.) = wyciąg fortepianowy.

Klawiatura = wszystkie klawisze fortepianu lub organu.

Klawikord = poprzednik fortepianu, na czterech nogach prostokątnej formy.

Klucz = chiave (wł.) clef (fr.) = znak muzyczny stawiany na początku pięciolinji, oznaczający sposób czytania nut.

Kobza = instrument dęty z pischczalkami i miechem.

Koloratura = artystyczne przyozdobienie śpiewu pasażami, trylami i t. d.

Kołomyjka = melodja ludowa galicyjska i taniec w takcie $\frac{2}{4}$.

Kompozycja = utwór muzyczny.

Koncert = większa kompozycja muzyczna na sam fortepian lub inny instrument albo z towarzyszeniem orkiestry, składa się zwykle z Allegra, Adagia i Ronda.

Koncertmistrz = pierwszy skrzypek w orkiestrze.

Konserwatorium = wyższa szkoła muzyczna.

Konsonans = zgodny dźwięk.

Kontrabas = największy instrument smyczkowy o tonach basowych.

Kontrafagot = instrument dęty, drewniany, o niskich tonach.

Kontralt = najniższy głos kobiecy.

Kontrapunkt = część nauki kompozycji, wskazująca prawa, jak należy łączyć niezależnie głosy w kompozycjach muzycznych.

Kontroktawa = najniższa oktawa na fortepianie i organie.

Kopulacja = łączenie na organach kilku lub więcej rejestrow.

Kornet = trąbka z klapkami.

Krzyżyk = znak muzyczny podwyższający nutę o pół tonu.

Ksylofon = rodzaj harmoniki lub cymbałów drewnianych, instrument z drzewa i słomy.

Kuplet = piosenka treści wesołej.

Kurant = arja wydzwaniana przez grający zegar lub tabakierkę.

Kwarta = czwarty klawisz od toniki.

Kwartet = kompozycja muzyczna na cztery instrumenty albo na cztery głosy.

Kwinta = piąty klawisz od toniki. Kwintą nazywa się również pierwsza struna *E* na skrzypcach.

Kwintekstowy akord = akord złożony z nuty basowej, tercji, kwinty i seksty.

Kwintet = kompozycja muzyczna na pięć instrumentów albo głosów.

Kwintolka = pięć nut jednakowej wartości zamiast czterech.

L.

L. (skr.) = lewa.

L. m. (skr.) = lewa ręka.

Lacrimoso = boleśnie.

Lagrimoso = żałośnie.

Laik (gr.) = muzyk nieuczony, amator.

Lamentabile = żałośnie, boleśnie.

Lamentatione = żal, ubolewanie.

Lamentevole = narzekający, lamentujący.

Lamentoso = żałośnie, boleśnie.

Ländler = taniec niemiecki powolny w takcie $\frac{3}{4}$.

Languendo =

Langueute = | omdlewając, przeciągając dźwięki.

Languido =

La prima volta forte, la seconda volta piano =
pierwszy raz mocno, drugi raz cicho.

Largamente = szeroko, rozwlekle.

Largando = szeroko, rozwlekle.

Larghetto = prędzej niż largo a wolniej niż andante.

Larghissimo = bardzo wolno.

Largo = szeroko, wolno.

Largo assai = bardzo wolno.

Largo di molto = bardzo wolno.

Largo ma non troppo = nie za wolno.

Largo un poco = cokolwiek wolno.

Legabile |

Legando | = łącznie.

Legato |

Legare = łączyć dźwięki nie przerywając melodji.

Legatissimo = bardzo łącznie.

Legatura, ligatura = znak łączenia dwóch jednako-
wych nut, aby drugi raz tego tonu nie uderzyć.

Legenda = kompozycja muzyczna ilustrująca podanie
ludowe.

Legèrement (fr.) = lekko.

Légèreté (fr.) = lekkość.

Leggeramente = lekko.

Leggieramente = lekko, spokojnie.

Leggiero = lekko, spokojnie.

Leggierissimo = bardzo lekko, bardzo swobodnie.

Leitmotiv = temat przewodni.

Leno = słabo.

Lentamente = powoli.

Lentando = zwalniając.

Lente = powoli.

Lento = powoli.

Lento assai = bardzo wolno.

Lento di molto = bardzo wolno.

Lento lento = bardzo wolno.

Leste = żwawo.

Liberamente = swobodnie.

Ligato = łącznie.

Libretto = tekst do opery.

Licencja = swoboda w harmonji.

Lié (fr.) = łącznie.

Lieto = wesoło.

Ligatura = znak łączenia dwóch jednakowych nut, aby drugi raz tego tonu nie uderzyć.

Lira = starożytny instrument o trzech do dziewięciu strunach.

Lirico = śpiewnie, lirycznie.

Liscio = zwyczajnie, pospolicie.

L'istesso tempo = ten sam.

Litaury = kotły.

Loco = na miejscu.

Longa = nuta długa, równająca się czterem całym nutom.

Lugubre (fr.) = ponuro, grobowo.

Lunga = długa.

Lunga pausa = długa pauza.

Luogo = na miejscu.

Lusingando =

Lusingante =

Lusingare =

Lusinghevole =

wesoło, przyjemnie, śpiewnie.

Lutnia = instrument strunowy z drzewa, używany w wiekach średnich przez trubadurów.

Luttuosamente = tęskno, smutno, rzewnie.

Luttuoso = tęskno, smutno, rzewnie.

M.

M (skr.) = metronom.

Ma = ale, lecz.

Madrigale = utwór wokalny kilkogłosowy w stylu erotycznym.

Madrilenna (hiszp.) = hiszpański taniec narodowy.

Maëstevole = wspaniale, poważnie, uroczyście.

Maëstoso = wspaniale, poważnie, uroczyście.

Maëstro = mistrz, kompozytor.

- Maggiore** — oznaczenie tanacji majorowej.
Main droite (m. d.) — prawa ręka.
Main gauche (m. g.) — lewa ręka.
Majeur (fr.) — tonacja majorowa (dur), akord z teorją wielką.
Major — Majeur.
Mancando — coraz słabiej.
Mandolina — instrument muzyczny w formie przekrojonej gruszki o czterech do sześciu strunach, na którym gra się palcami.
Manica — stawianie palców.
Mano destra — ręka prawa.
Mano sinistra — ręka lewa.
Manualiter — grać na ręcznej klawiaturze organowej bez użycia pedałów.
Manual — klawiatura ręczna w organach.
Marcando — akcentując, uwydatniając.
Marcato — akcentując, uwydatniając.
Marche triomphale — marsz uroczysty.
Marcia — Marsz.
Marcia — marszowo.
Marciale — w tempie wolnego marsza.
Martellando — wybitnie, dokładnie.
Martellato — wybinie, dokładnie.
Marziale — wojowniczo.
Matinata — pieśń poranna.
Maxima — najdłuższa nuta.
M. d. — **Mano destra, main droite** — prawa ręka.
Medesimo — to samo.
Medjanta — tercja w gamie.
Melancolico — smutnie, melancholijnie.
Mélancolique (fr.) — smutnie, melancholijnie.
Melizm — ozdobnik, pasaż.
Melizmat — ozdobnik, pasaż.
Melodico — śpiewnie, melodyjnie.
Melodioso — śpiewnie, melodyjnie.
Melodramat — utwór dramatyczny w części ilustrowany muzyką.
Melodyka — nauka zasad melodji.
Meloman — miłośnik muzyki.

Melos (gr.) = śpiew, wiersz liryczny.

Menestrel (fr.) = śpiewak ballad w wiekach średnich.

Meno = mniej.

Meno mezzo = wolniej.

Mensuralna muzyka = śpiew średniowieczny o nutach ściśle określonej długości.

Menuet = starofrancuski taniec w tempie wolnym w takcie $\frac{3}{4}$, trzecia część symfonji i sonat, wykonywana w szybkim tempie.

Messa = msza, kompozycja muzyczna złożona z pięciu części 1) Kyrie. 2) Gloria. 3) Credo. 4) Sanctus 5) Agnus Dei.

Messa di voce = stopniowe wzmacnianie i ściszenie głosu

Mesto = smutnie.

Mestoso = smutnie, rzewnie.

Measure = takt.

Metronom = przyrząd do wybijania szybkości tempa przy wykonywaniu utworów muzycznych.

Metryka = nauka o mierze tonów.

Mezza = o połowę.

Mezzo = o połowę.

Mezzo forte (m. f.) = umiarkowanie.

Mezzo piano = niezbyt cicho.

Mezzo soprano = głos kobiecy średni, między sopranem i altem.

Mezza voce (m. v.) = półgłosem.

M. f. — **mezzo forte** = umiarkowanie.

M. g. — **main gauche** = lewa ręka.

Militaire (fr.) = wojenny.

Minaccevolmente =

Minacciando =

Minaccievole =

Minacciosamente =

Minaccioso =

} groźnie.

Minore = **moll** = oznaczenie tonacji minorowej o małej tereji.

Minstrel = śpiewak ballad w średnich wiekach.

Missa = Msza.

Misteriosamente = tajemniczo.

Misterioso — tajemniczo.

Misterje — dramaty kościelne z muzyką lub bez, przedstawiane w wiekach średnich.

Misura — takt.

Mobile — ruchliwie, lekko.

Moderatamente — umiarkowanie.

Moderatissime — bardzo umiarkowanie.

Moderato — umiarkowanie.

Moderator — przyrząd do przyciszania głosu fortepianu.

Moderno — elegancko, nowocześnie.

Modificazione — znaki muzyczne, służące do cieniowania tonów.

Modulacja — harmonijne prowadzenie melodji z jednej tonacji do drugiej.

Modus — tryb minorowy, majorowy.

Moll — oznaczenie tonacji minorowej o małej tercji.

Molle — miękko.

Mollemente — miękko.

Molto — bardzo wiele.

Monochord — instrument o jednej strunie, służący do wymierzania odległości tonów pomiędzy sobą.

Monodja — jednogłosowy śpiew.

Monotonja — jednostajność dźwięków.

Monstre - Concert — koncert grany z nadmierną, liczbą muzyków, lub niezwykle długi.

Morando — zwlekając, zatrzymując się.

Morbido — miękko.

Mordent — krótki tryl złożony z dwóch nut.

Mordente — krótki tryl złożony z dwóch nut.

Morendo — zamierając., słabnąc.

Moriente — gasnąc.

Mormorando — szemrząc, mrucząc.

Mormoroso — szemrząc, mrucząc.

Mosso — prędko, z ożywieniem.

Motetto — wielogłosowy wokalny utwór muzyczny z tekstem Pisma św.

Motivo — główna melodia w kompozycji.

Moto — ruch, żywość, tempo.

Motto — temat, myśl przewodnia.

Motywy — główna melodia w kompozycji.

Movimente = ruch, żywość, tempo.

Mundsztuk = część metalowa instrumentów dętych, którą wkłada się do ust.

Musette = muzyka do tańca staroświeckiego, naśladowająca kobzę w takcie $\frac{6}{8}$ lub $\frac{3}{8}$.

Musicale (fr.) = muzyczny.

Mutacja = zmiana głosu w wieku młodzieńczym.

Muza = natchnienie, twórczość; w starożytności bóstwo sztuki.

Muzykalja = przedmioty dotyczące muzyki.

Muzykalność = zdolność do muzyki.

N.

Nachthorn = registr organowy, fletowy.

Naïv (fr.) = niewymuszony, naturalny.

Naturale = nuta bez krzyżyka lub bemola; naturalnie bez upiększeń.

Naturel (fr.) = Naturale.

Negligente = niedbale, opieszale.

Nel =
Nell' =
Nella =
Nelle =

} w

Nenje = pieśni żałobne, pogrzebowe.

Netto = czysto.

Neumy = dawne znaki, które zastępują nuty w systemie nutowym bezlinijnym.

Nobile = szlachetnie.

Nocturne = kompozycja muzyczna o charakterze rzewnym, smutnym.

Noire (fr.) = nuta ćwierciowa.

Nomos = melodja, temat.

Non = nie.

Nona = dziewiąty klawisz gamy.

None = dziewiąty klawisz gamy.

Nonetto = kompozycja na dziewięć instrumentów lub głosów.

Non molto = nie bardzo.

Non troppo = nie bardzo.

Nota = znak muzyczny, wskazujący wysokość i trwałość dźwięku.

Nota buona = akcentowana nuta.

Nota caratteristica = nuta prowadząca, septyma t. j. siódmy ton w gamie.

Nota cattiva = nuta bez akcentu.

Nota di piace = ozdoba.

Nota sostenuta = nuta wytrzymywana.

Notation (fr.) = sztuka wyrażania nutami myśli muzycznych.

Note = (fr.) znak muzyczny, wskazujący wysokość i trwałość dźwięku.

Notes de passage (fr.) = nuty nie należące do akordu.

Notturmo = kompozycja muzyczna o charakterze rzewnym, smętnym.

Nourrir le son (fr.) = wytrzymywać ton, wydobywać tony głębokie.

Noveletta = drobny utwór muzyczny w s'ylu balladowym.

Novemole = figura składająca się z dziewięciu nut jednakię wartości.

Nuance (fr.) = odcień, cieniowanie.

Nuovo = nowy.

Nuta = znak muzyczny, wskazujący wysokość i trwałość dźwięku.

Nuty przejściowe = nuty nie należące do akordu.

O.

Obligato = konieczny, obowiązujący.

Oboe = **Obój** = instrument muzyczny dęty o tonach miękkich, cokolwiek nozowych.

Octava = ósmy klawisz gamy, skala ośmiu tonów.

Octett = kompozycja na ośm instrumentów lub głosów.

Oda = kompozycja ułożona na czyjaś cześć.

Oeuvre (fr.) = dzieło, kompozycja, utwór.

Oeuvre posthume (fr.) = dzieło pośmiertne.

Officium = nabożeństwo.

Office (fr.) = nabożeństwo.

Ofiklejda = instrument dęty o ponurym kolorycie, nieco podobny do puzonu.

Okaryna = dęty gliniany instrument muzyczny o głosie fletowym.

Okres = ustęp muzyczny złożony zwykle z ośmiu, szesnastu, a czasem więcej taktów.

Oktawa = ósmy klawisz gamy, skala ośmiu tonów.

Oktet = kompozycja na ośm instrumentów lub głosów.

Ondeggiamente = falująco, kołysząco się.

Ondeggiate = falująco, płynnie.

Ondulacja = wahanie się tonu, kołysanie się.

Ongarese = taniec węgierski.

Op. (skr.) = **opus** = dzieło, kompozycja.

Opera = kompozycja muzyczna śpiewana i ilustrowana w całości muzyką.

Opera buffa = opera komiczna.

Opera comica = opera komiczna.

Opera eroica = opera bohatera.

Opera lirica = opera liryczna.

Opera magica = opera romantyczna.

Opera romantica = opera romantyczna.

Opera seria = opera dramatyczna.

Opereta = lekki utwór sceniczny śpiewany, z muzyką; operetka.

Opus (Op.) = dzieło.

Oratorium = dramat muzyczny, religijny, śpiewany z towarzyszeniem orkiestry, wykonywany nie na scenie lecz w kościele, lub na koncercie.

Orchestre (fr.) = zespół artystów-muzyków, pod kierunkiem dyrektora w celu zbiorowego wykonania utworów muzycznych, ułożonych na rozmaite instrumenty.

Orchestrion = instrument naśladujący grę instrumentów dętych całej orkiestry.

Ordinario = zwyczajnie.

Organographie (fr.) = opis instrumentów.

Organologie (fr.) = nauka instrumentowania.

Orgelpunkt (nm.) = nuta stała w basie, na której wytwarzają się różne akordy.

Orkiestracja = rozpisywanie głosów na instrumenty z których składa się orkiestra.

Ornament = ozdoba, upiększenie.

Oscillations (fr.) = wibracja, drganie dźwięków.

Ossia = albo.

Ostinato = wytrwale, uparcie.

Ottava = ósmy klawisz gamy, skala ośmiu tonów.

Ottava alta = oktawa górna.

Ottava bassa = oktawa dolna.

Ottomole = figura złożona z ośmiu nut jednakowej wartości.

Ouverture = uwertura, wstęp do opery lub operetki, osnuty na ich motywach.

P.

P. (skr.) = **piano** = cicho, pedał.

Pacato = spokojnie.

Palcowanie = oznaczenie cyframi, którym palcem jaką nutę grać należy; układ palców przy grze na instrumentach.

Parafonja = złe brzmienie, nieprzyjemny dźwięk głosu.

Parafraza = szersze rozwinięcie tej samej myśli.

Parallele = równoległe tony lub głosy, będące zawsze w tej samej odległości.

Paraphrase = parafraza.

Parlando = deklamując.

Parlante = deklamując.

Parodja = nieudolne lub żartobliwe naśladowanie poważnego utworu.

Parte = część kompozycji, rola w operze, oddzielnie wypisane głosy (nuty) każdego śpiewaka lub instrumentu.

Parthenia (gr.) = śpiew dziewcz.

Partimento = bas cyfrowany.

Partita = szereg niewielkich kompozycji.

Partitura, Partycja, Partytura, Partizione = kolejne zestawienie wszystkich głosów instrumentalnych i wokalnych utworu muzycznego.

Pas (fr.) = krok w tańcu.

Pas ordinaire (fr.) = krok paradny.

Pas redouble (fr.) = krok szybki, prędki.

Pasaż = rząd szybko po sobie następujących tonów.

Passacaglio = hiszpański taniec w takcie $\frac{3}{4}$.

Passage = rząd szybko po sobie następujących tonów.

Passepied (fr.) = starofrancuski taniec w takcie $\frac{3}{4}$ albo $\frac{3}{8}$.

Passion = namiętność.

Passionato = namiętnie, gorączkowo.

Pasticcio = zbiór melodji jednych kompozytorów, włożony w utwory innych.

Pastorale = wiejski, sielankowy.

Pastourelle = taniec wiejski.

Pateticamente =

Patetico = } wzruszająco, z uczuciem.

Pathetique (fr.) =

Patimente = bolejąco.

Pauza = znak milczenia.

Pavane = starowłoski taniec wiejski.

Paventato = bojaźliwie, lęklwie.

Paventoso = bojaźliwie, lęklwie.

Pean (gr.) = pieśń zwycięstwa, tryumfu.

Pedał (ped.) = w fortepianie przyrząd do przeciągania lub tłumienia tonów; w organach klawiatura nożna.

Per = na.

Perdendo = zanikając, coraz ciszej i coraz wolniej.

Perdendosi = zanikając, coraz ciszej i coraz wolniej.

Perfetto = doskonałe, wybornie.

Perfetto modo = takt doskonały.

Per il pianoforte = na fortepian.

Periode (fr.) = zdanie muzyczne ośmiotaktowe.

Perjodologia = nauka o budowie zdań muzycznych.

Perkusja = uderzenie, odgłos.

Pesante = ciężko.

Pezzo = kompozycja.

Pf. (skr.) = pianoforte lub piu forte.

Phantaisie (fr.) = fantazja, dłuższa kompozycja muzyczna w lekkim stylu i swobodnej formie.

Phrase (fr.) = frazowanie, uwydatnienie myśli muzycznych.

Piacere = dowolnie.

Piacevole = przyjemnie, z wdziękiem.

Piacimento = przyjemnie, zabawnie.

Piangendo = płacząco, żałośliwie.

Piangevole = żałośliwie, płacząco.

Piangevolmente = płaczliwie, żałośliwie.

Pianino = instrument muzyczny w rodzaju skróconego fortepianu, w którym struny idą prostopadle.

Pianissimo = bardzo cicho.

Pianissimo quanto possibile = jak tylko można najciszej.

Piano = cicho.

Piatti = talerze blaszane.

Piccolo = mały.

Pièce (fr.) = kompozycja, utwór muzyczny.

Pieghevolmente = giętko, zwinnie.

Pieno = pełny, cały.

Pieno coro = całym chórem.

Pieno organo = pełne, całe organy.

Pietoso = nabożnie, prosząco.

Pięciolinja = system pięciu linii równoległych przyjęty w ortografii muzycznej dla pisania nut na nich i między niemi.

Pifferaro = włoski kobziarz wędrowny.

Pikulina = flecik.

Pince (fr.) = ton wydobywany palcem a nie smyczkiem na instrumentach smyczkowych.

Piquer (fr.) = jednym pociągnięciem smyczka wziąć staccato kilka nut.

Piston = kłapa, wentyl w instrumentach metalowych dętych.

Piu = więcej.

Piu forte = mocniej.

Piu mosso = prędzej.

Pizzicato = ton wydobywany palcem a nie smyczkiem na instrumentach smyczkowych.

Placidamente = spokojnie, cicho.

Placido = spokojnie, cicho.

Plagjat = podawanie cudzej myśli za swoją.

Plainte (fr.) = skarga.

Plaisant (fr.) = wesoły, swawolny.

Plaisanteries (fr.) = kompozycja muzyczna o lekkim, figlarnym układzie.

Plaque, accords plaqués (fr.) = jednoczesne uderzenie wszystkich nut akordu, w przeciwstawieniu z arpedżjami.

- Plectrum** (łac.) = pałeczka do uderzania w struny.
Pleno = pełny.
Pochette = cokolwiek.
Pochettino = cokolwiek.
Poco = trochę.
Poco accelerando = trochę przędej.
Poco allegro = trochę przędej.
Poco a poco = coraz więcej, stopniowo.
Poco forte = cokolwiek mocniej.
Poco lento = cokolwiek wolniej.
Poco meno = cokolwiek wolniej.
Poco piu = cokolwiek więcej.
Poi = potem.
Poi la corda = potem zakończenie.
Point final (fr.) = fermata czyli znak zakończenia.
Polacca = polski taniec w takcie $\frac{3}{4}$, polonez.
Polifonja = wielogłosowość; niezależne prowadzenie dwóch lub więcej głosów.
Poli hymnia (gr.) = muza pieśni lirycznej i muzyki.
Polka = narodowy taniec czeski w takcie $\frac{2}{4}$.
Polonaise (fr.) = polonez.
Pomposo = wspaniale, pysznie.
Ponticello = podstawek na skrzypcach.
Portando = | gładkie przejście w śpiewie od jednej
Portamento = | nuty do drugiej, bez żadnej przerwy.
Portée (fr.) = pięciolinja.
Posement = wolno.
Positio = mały organ bez pedału.
Position (fr.) = położenie, pozycja lewej ręki na skrzypcach.
Posizione = położenie, pozycja lewej ręki na skrzypcach.
Possibile = ile można.
Posthume (fr.) = pośmiertny.
Postludium (łac.) = przygrywka końcowa, krótka kompozycja na organy.
Potpourri (fr.) = wiązanka różnych znanych i ulubionych melodji.
Poussé (fr.) = pociągnięcie smyczka w górę od siebie.
Pozytyw = najwyższa klawiatura u organów.
Pół nuta = wartość półtaktu cztero - ćwierciowego.

Półton = odległość między dwoma bezpośrednio obok siebie leżącymi dźwiękami.

Pp. = **pianissimo** = bardzo cicho.

Praeludium (łac.) = wstęp, krótka kompozycja na organy lub fortepian.

Pratico = praktycznie, wprawnie.

Precipitamente = przyspieszając.

Precipitando = przyspieszając.

Precisione, con precisione = dokładnie, ściśle.

Precyzja = dokładność, ścisłość.

Preghieria = modlitwa.

Preludjum = wstęp, krótka kompozycja na organy lub fortepian.

Premiera = pierwsze przedstawienie sztuki teatralnej.

Premier dessus (fr.) = pierwszy sopran.

Pressante = niecierpliwie, śpiesznie, nagłaco.

Prestamente = żywo, bardzo szybko.

Prestissimo = jak najszybciej.

Presto = prędko.

Presto assai = bardzo prędko.

Presto prestissimo = jak tylko można najprędzej.

Pière (fr.) = modlitwa.

Prima = pierwszy klawisz każdej tonacji.

Prima donna = pierwsza śpiewaczka opery.

Prima parte = pierwsza partja w operze.

Prima vista = odrazu, bez przygotowania.

Prima volta = pierwszy raz.

Primo = pierwszy głos w kompozycjach na cztery ręce.

Primo cartello (di) = pierwszorzędny.

Principale = przodujący, najgłębszy głos fletowy w organach.

Progression = ruch postępowy akordów powtarzanych według jednego wzoru.

Prolatio = przedłużenie.

Prontamente = prędko, szybko.

Pronto = prędko, szybko.

Pronunziato = wyraziście.

Proporcja = wymiar, stosunek.

Prowadząca nuta = siódma nuta gamy.

Prozodja = oznaczenie miarowe sylab w śpiewie.

Psalm = pieśń do Boga o nastroju uroczystym.

Psalmodie (fr.) = melodja psalmów i sposób ich spiewania.

Punkt = kropka przy nucie, przedłużająca ją o połowę wartości.

Punta d'arco = końcem smyczka.

Puntato = odrywając, skacząc.

Punto = Punkt.

Puzon = instrument metalowy dęty, rodzaj trąby, złożony z dwóch części, które można rozsuwać i zsuwać dla wydobywania tonów różnej wysokości.

Q.

Quadrat albo B quadrat = kasownik.

Quadrille (fr.) kontredans, taniec francuski w sześciu figurach.

Quadro = kwartet.

Quadruple-croche (fr.) = nota cztery razy wiązana.

Quarta = czwarty klawisz od toniki.

Quart de soupir (fr.) = pauza dwa razy wiązana.

Quartetto = kompozycja muzyczna na cztery instrumenty albo na cztery głosy.

Quasi = prawie.

Quasi una fantasia = w rodzaju fantazji.

Quatre mains, à (fr.) = na cztery ręce.

Quatuor = kwartet.

Quieto = spokojnie.

Quinta = piąty klawisz od toniki; kwintą nazywa się również pierwsza struna *E* na skrzypcach.

Quintetto = kompozycja muzyczna na pięć instrumentów albo głosów.

Quintole = pięć nut jednakowej wartości zamiast czterech.

Quodlibet = sztuka muzyczna złożona z różnorodnych melodji i kompozycji.

Quote = część taktu.

R.

Rabbia, con = ze wściekłością.

Raddolcendo = łagodząc dźwięk tonów.

Raddoltendo = łagodząc dźwięk tonów.

Raddopiamiento = podwójnie we dwóch.

Raddopiato = podwójnie we dwóch.

Rallentamento = zwalnając.

Rallentando = zwalnając.

Ranz de vaches (fr.) = szwajcarska melodia pasterska z dźwiękiem dzwonków, noszonych przez bydło.

Rapidamente = szybko.

Rapido = szybko.

Rapsodja = fantazja w stylu szlachetnym, osnuta na motywach melodji ludowych; zwykle ognista i burzliwa.

Rastral =
Rastrum = } przyrząd do rysowania pięciolinji.

Rattenendo = wstrzymując.

Rattenuto = wstrzymując.

Ratto = prędko.

Ravivando il tempo = z ożywieniem, przyspieszając.

Re = ton D, drugi klawisz gamy C.

Recital = koncert, który wypełnia jeden tylko wirtuoz.

Recitando = opowiadając w śpiewie.

Recitativo = śpiewne opowiadanie z towarzyszeniem muzyki, bez krępowania się na takty.

Redakcja = układ dzieła.

Redita, Redito = powrót, powtórzenie melodji.

Refrain (fr.) = ostatnie słowa strofy powtarzane w śpiewie.

Regens chori (łac.) = dyrektor chóru.

Regiestr = różne gatunki głosu ludzkiego; zasuwy otworów w piszczałkach organowych, lub w harmonium, służące do zmiany głosów.

Regisseur (fr.) = artysta-kierownik, od którego zależy obsada sztuki i wystawienie na scenie.

Rekwizyty = wszystkie przedmioty potrzebne do wystawienia sztuki teatralnej.

Religiosamente = nabożnie, uroczyście.

Religioso = nabożnie, uroczyście.

Re majeur = D dur.

Re mineur = D moll.

Reminiscencja = przypomnienie, naśladownictwo.

Renvoi (fr.) = odsyłacz.

Répétition (fr.) = powtórzenie.

Reperkursja = odgłos, odbicie tonów w fortepianie.

Répertoire (fr.) = spis sztuk przeznaczonych do odegrania w teatrze.

Repetore = dyrygujący próbami.

Repetizione = próba muzyczna, powtórzenie.

Replica = powtórzenie melodji.

Replicato = powtórnie.

Repos (fr.) = pauza, odpoczynek.

Reprise (fr.) = znak powtórzenia.

Requiem (łac.) = Msza żałobna.

Resolutio = zwolnienie.

Resoluto = stanowczo, śmiało,

Resonanz = akustyczne odbicie tonu.

Respiration = oddech.

Responsorium = odpowiedź chóru na śpiew kapłana.

Retardation = zwłoka.

Retraite (fr.) = capstrzyk.

Retro = z powrotem.

Réveil (fr.) = pobudka wojskowa, sygnał na trąbce do wstawania.

Rêverie (fr.) = marzenie.

Rezonans = akustyczne odbicie tonu.

Reżyser = artysta-kierownik, od którego zależy obsada sztuki i wystawienie na scenie.

Rhythmus = rytm.

Ricordanza = wspomnienie.

Rifiorimente = z dodaniem ozdób do melodji.

Rigaudon (fr.) = taniec starofrancuski w takcie $\frac{4}{4}$.

Rigore = ściśle, dokładnie.

Rigorouso = ściśle, dokładnie.

Rilasciando = zwalniając.

Rinforzando = wzmacniając dźwięk.

Rinforzato = wzmacniając dźwięk.

Ripieno = dopełnienie, wtrącenie, ustęp wypełniony orkiestralnie.

Ripresa = znak powtórzenia.

Risentito = żwawo, żywo.

Risolutamento = stanowczo, pewnie.

Risoluto = stanowczo pewnie.

- Risposta** = odpowiedź w fudze.
Risvegliato = żwawo, wesoło.
Ritardando = opóźniając, zwalniając.
Ritardato = opóźniając, zwalniając.
Ritenende = wstrzymując, zwalniając.
Ritenuto = wstrzymując, zwalniając.
Ritornello = ustęp powtarzający się perjodycznie.
Riverso = naodwrot.
Romance (fr.) = pieśń miłosna.
Romanesca = taniec włoski z XVI wieku.
Romanzero = zbiór pieśni ludowych zwłaszcza staro-hiszpańskich.
Ronde = cała nuta.
Rondeau = śpiew lub kompozycja muzyczna, w których temat główny powtarza się kilka razy.
Rondino = małe rondo.
Rondo = Rondeau.
Rondoletto = małe rondo.
Roulade = mały pasaż, gama wykonana szybko w śpiewie.
Rubato = swobodnie pod względem rytmu.
Rullante = tremolując.
Rustico = w stylu wiejskim.
Rytm = kombinacja mająca na celu symetryczne, harmonijne następstwo dźwięków po sobie, zabarwiająca odrębnym charakterem dany utwór.
Rytmika = nauka o rytmie.
Rytuał = zbiór przepisów kościelnych.

S.

- S.** (skr.) = segno.
S. (skr.) = soprano.
Saccade = ostre, gwałtowne pociągnięcie smyczkiem na instrumentach smyczkowych.
Saltante = wesoło.
Saltarello = włoski taniec w takcie $\frac{3}{4}$ lub $\frac{6}{8}$.
Saltato = skacząc smyczkiem.
Salto = skok.
Sans paroles (fr.) = bez słów.
Sans pédale (fr.) = bez pedału.

Sarabande (hiszp.) = taniec hiszpański podobny do menueta w takcie $\frac{3}{4}$.

Scagnello = podstawek u skrzypiec.

Scala = szereg tonów kolejnych, używanych w muzyce; gama.

Scemando = słabnąc, ścisząc.

Scherzando = żartobliwie.

Scherzo = kompozycja treści wesołej, swobodnej.

Schietamente = zwyczajnie.

Schietto = zwyczajnie.

Schottisch (nm.) = taniec szkocki w takcie $\frac{2}{4}$.

Scintillante = błyskotliwie.

Sciollo = swobodnie.

Scioltezza, con = z lekkością.

Sciolto = biegle, wprawnie.

Scolia = pieśń uroczysta.

Scordato = rozstrojony.

Scorre (ang.) = partytura.

Scorrendo = zlewając tony, ślizgając się po klawiszach lub strunach.

Sdegnoso, con sdegno = z gniewem, szorstko.

Sdruciolando = ślizgając się po klawiszach.

Se bisogna = jeśli koniecznie.

Seccamente = krótko, odcinając tony.

Secco = krótko, odcinając tony.

Seconda volta = drugi raz.

Second dessus (fr.) = drugi sopran.

Secondo = drugi głos w utworach cztero-ręcznych.

Secondo partito = drugi głos.

Secunda (łac.) = drugi klawisz od toniki.

Segno = znak.

Segne = następuje.

Seguendo = grając dalej.

Seguidilla (hiszp.) = taniec hiszpański w bardzo szybkim tempie w takcie $\frac{3}{4}$.

Seksta = szósty klawisz od toniki.

Sekstet = kompozycja muzyczna na sześć instrumentów lub głosów.

Sekundować = pomagać drugim głosem.

Sekwencja = następstwo tonów albo akordów.

Semejografja (gr.) = nauka pisania nut.

Semi (gr.) = pół.

Semibrevis (łac.) = nuta cała, czteroćwierciowa.

Semplice = prosto, pospolicie, zwyczajnie.

Semplicemente = w prosty, pospolity, zwyczajny sposób.

Sempre = ciągle, zawsze.

Sensibile = z uczuciem.

Sensible (fr.) = z uczuciem.

Sentimental (fr.) = uczuciowy.

Sentimento = uczuciowo.

Sentito = wyraziście.

Senza = bez.

Senza tempo = nietrzymanie się miary.

Septet (łac.) = kompozycja na 7 instrumentów lub głosów.

Septima = siódmy klawisz od toniki.

Septimole = grupa siedmiu nut jednakiej wartości.

Septuor = Septet.

Sequenz = następstwo, kolej.

Sereno = wesoło, pogodnie.

Serinette (fr.) = rodzaj pozytywki samogrającej.

Serioso = poważnie.

Sexta = szósty klawisz od toniki.

Sfoggiando = z zapalem.

Sforzando = wzmacniając.

Sforzato = wzmacniając.

Shake (ang.) = tryl.

Sharp (ang.) = krzyżyk.

Si = ton **H** = siódmy klawisz gamy *C* dur.

Si bemol = B.

Siciliana = pieśń i taniec pasterzy sycylijskich w takcie $\frac{6}{8}$.

Signe (fr.) = znak.

Silenzio = pauza.

Simile (łac.) = tak samo, podobnie.

Simplice = naturalnie prosto.

Sin' al' fine = aż do końca.

Sincopa = zmiana rytmu, przez przedłużenie nuty ze słabej części taktu na mocną.

Sinfonia = wielki dramat muzyczny o wspaniałej formie na dużą pełną orkiestrę.

Sinistra manu = lewą ręką.

Si replica = powtórzenie.

Si segue = grać dalej.

Si tace = zamilczeć, pauzować.

Skala = szereg tonów kolejnych, używanych w muzyce; gama.

Slargando = ścisząc.

Slentando = gasnąco.

Smanioso = huczaco, szalejąco.

Sminuendo = omdlewająco.

Smorendo = omdlewająco.

Smorfioso = udany, wymuszony.

Smorzando = omdlewająco.

Snelezza, con = biegle, zręcznie.

Soave = słodko.

Soavemente = słodko.

Soffocando = tłumiąc.

Soggetto = motyw, temat.

Sol = ton G, piąty klawisz gamy C dur.

Solemnis (łac.) = uroczyście.

Solenne = uroczyście.

Solennemente = uroczyście.

Solfa = gama.

Solfeggio = ćwiczenia wokalne, przy śpiewaniu których trzeba wymawiać nazwy nut: *do, re, mi* i t. d.

Solista = wirtuoz, śpiewak, popisujący się samodzielnie

Solmisation = średniowieczna metoda tworzenia gamm i tonacji z nazwami stopni gamy: *do, re, mi, fa, sol, la*, a później *si*.

Solo = kompozycja muzyczna lub śpiew wykonywana na jednym instrumencie lub przez jednego artystę z akompanjamentem lub bez.

Son (fr.) = dźwięk.

Sonabile = dźwięcznie.

Sonamento = brzmienie, dźwięk, gra.

Sonante = dźwięczny.

Sonare = dźwięczny.

Sonata = utwór klasyczny złożony z 4-ech części o formach ściśle określonych: Allegro, Andante lub Adagio, Menuet lub Scherzo. Finał albo Rondo.

Sonatine = mała sonata.

Sonevole = dźwięcznie.

Sonoramente = dźwięcznie.

Sonore = dźwięcznie.

Sons étouffés = dźwięki tłumione.

Sopra = nad, wyżej, na.

Sopran = najwyższy głos kobiecy w śpiewie.

Sordamente = głucho.

Sordino = tłumik.

Sordo = przygasać, przytłumiać.

Sortita = arja wstępna popisowa.

Sospirando = naśladując westchnienie.

Sospiro = czwarta część pauzy.

Sostenuto = wytrzymując nuty, wolniej.

Sotto voce = półgłosem.

Soupir (fr.) = pauza.

Soupir de croche (fr.) = raz wiązana pauza.

Soupir de double croche = dwa razy wiązana pauza.

Soupir de triple croche = trzy razy wiązana pauza.

Sourdine (fr.) = tłumik.

Souvenir (fr.) = pamiątka, wspomnienie.

Spagnola = taniec hiszpański.

Spartita = partytura.

Spatium (łac.) = przestrzeń między dwiema linjami.

Spendendo = przyspieszając.

Spianato = zwyczajnie, czysto, prosto.

Spiccato = odrywając tony (na skrzypcach).

Spinet = starodawny klawikord.

Spingendo = potracając smyczkiem struny raptownie a krótko.

Spirito = dusza, ogień.

Spiritosamente = z duszą, z ogniem.

Spiritoso = z duszą, z ogniem.

Sbuillante = głośny.

S. S. = **senza sordino** = bez tłumika.

Staccate = odrywając, skacząc.

Staccato = odrywając, skacząc.

- Stagione** = sezon operowy.
Stanza = wiersz, zwrotka, kuplet.
Stentando = ociężale, zwalniając.
Stentorowy głos = głos bardzo silny.
Steso = powolnie.
Steso moto = ruch powolny.
Steyer = walc styryjski w wolnem tempie.
Stinguendo = niknąco, gasnąco.
Stiracchiato = rozciągle, nie spiesząc się.
Stirato = rozciągle, nie spiesząc się.
Stracchiato = silnie, gwałtownie.
Straccicante = rozwlekłe.
Strascicando = rozwlekłe, opóźniając.
Strascinando = rozwlekłe, opóźniając.
Stravaganto = zuchwale, śmiało.
Streichorchester (nm.) = orkiestra smyczkowa.
Strepito = szum, wrzawa.
Strepito, con = szumnie, z wrzawą.
Strepitoso = niespokojnie.
Stretto = skupiając, przyśpieszając.
Stringendo = przyśpieszając.
Strings (ang.) = instrumenty smyczkowe.
Strofa = zwrotka.
Stromento = instrument.
Suave = słodko, łagodnie.
Sub (łac.) = pod.
Subdominanta = czwarty klawisz od toniki.
Subitamente = prędko, nagle.
Subito = prędko, nagle.
Sublimente = wzniosłe, szczytnie.
Submedianta = siódmy klawisz od toniki.
Suffocato = tłumiać.
Suite (fr.) = suita, kompozycja muzyczna zbliżona do symfonji, lecz w swobodniejszym i lżejszym stylu.
Suiver (fr.) = śledzić.
Sul = na, przy.
Sulla = na, przy.
Sulla tasta = pociąganie smyczkiem po strunach zdaleka od podstawki.
Sul ponticello = nad podstawkiem.

Surdynka = tłumik, przyrządek tłumiący brzmienie strun skrzypcowych.

Sussurando = szemrząc, szepcząc.

S. V. sotto voce = półgłosem.

Svegliato = żwawo, wesło.

Svelto = lekko, zwinnie.

Symfonia = wielki dramat muzyczny o wspaniałej formie na dużą pełną orkiestrę.

Symfonoin (gr.) = duża pozytywka pokojowa samogrająca.

Syncopatio | zmiana rytmu, przez przedłużenie nuty ze

Synkopa | słabej części taktu na mocną.

Syrinx (gr.) = flet pasterski.

Szpinet = starodawny klawikord.

Szumka = wesół skoczna piosnka ukraińska.

T.

Tacet (łac.) = głos milczy, pauza.

Takt = podział kompozycji muzycznych na równe co do czasu części.

Talerze, żele = instrument w postaci dwóch okrągłych blach mosiężnych, używany w orkiestrze, dla efektów perkusyjnych.

Tambour (fr.) = bęben.

Tamburino = płaski bębenek z dzwonkami.

Tamburo rullante = bęben wojskowy.

Tam-tam = dzwon chiński (instrument muzyczny).

Tanto = bardzo, dużo.

Tanto, non = nie bardzo.

Tarantella = taniec neapolitański o szybkim ruchu w takcie $\frac{6}{8}$.

Tardando = zwalniając.

Tasta = klawisz.

Tasto solo = grać sam bas bez akordów.

Technika = wprawa, biegłość, posiadanie mechanizmu.

Tedesco = taniec niemiecki w rodzaju walca.

Temat = melodia rozmaicie rozwijana, motyw, na którym kompozycja jest zbudowana.

Tempestoso = burzliwie.

Tempo = ruch, określenie szybkości ruchu, w jakim ma być wykonana kompozycja.

- Tempo a piacere** = według upodobania.
Tempo comodo = w dowolnym tempie.
Tempo di ballo = w ruchu tanecznym.
Tempo di marcia = w tempie marsza.
Tempo di minuetto = w tempie menueta.
Tempo di polacca = w tempie poloneza.
Tempo di prima = wrócić do poprzedniego tempa.
Tempo frettoloto = zwiększając tempo.
Tempo giusto = ruch właściwy charakterowi kompozycji.
Tempo ordinario = zwyczajny ruch.
Tempo pertuto = swobodnie, nie krępując się.
Tempo primo = według pierwszego ruchu.
Tempo rubato = swobodnie, nie krępując się.
Temps faible (fr.) = słaba część taktu.
Temps fort = mocna część taktu.
Teneramente = czule.
Tenero = czule.
Tenerezza = tkliwość.
Tenor = najwyższy głos męski.
Tenore di forza = tenor silny, bohaterski.
Tenore di grazia = tenor liryczny.
Tenorino = słaby głos tenorowy.
Tenuto = wytrzymywać.
Teorban = lutnia o kilkunastu strunach, instrument spotykany na Ukrainie.
Teorja = nauka zasad muzycznych.
Tercet = kompozycja muzyczna na 3 instrumenty albo głosy.
Tercja = trzeci klawisz od toniki.
Testo = tekst, słowa do muzyki.
Thema = melodia rozmaicie rozwijana, motyw, na którym kompozycja jest zbudowana.
Thesis (gr.) = mocna część taktu.
Timbales (fr.) = kotły.
Timbre (fr.) = brzmienie.
Timidamente = lękliwie, nieśmiało.
Timorosamente = lękliwie, nieśmiało.
Timoroso = lękliwie, nieśmiało.
Timpani = kotły.
Timpani coperti = kotły przykryte suknem dla stłumienia dźwięków.

- Tirada** = ozdobnik w śpiewie, pasaż.
Tirato = pociągnięcie smyczkiem na dół.
Tirée (fr.) = pociągnięcie smyczkiem na dół.
Toccata = dawniejsza kompozycja na fortepian lub organ, której jedna część zbliżona do etiudy.
Totumbas = wielki bęben.
Ton = dźwięk.
Tonacja = gama główna w kompozycji muzycznej.
Tonadilla (hiszp.) = piosenka.
Ton haut (fr.) = wysoki ton.
Tonika = pierwszy dźwięk każdej gamy.
Tosto = prędko.
Touche (fr.) = klawisz.
Toucher (fr.) = uderzenie w grze fortepianowej.
Toucher du piano (fr.) = grać na fortepianie.
Tp. (skr.) = **Timpani** = kotły.
Trait (fr.) = pasaż.
Tranquillamente = spokojnie.
Tranquillo = spokojnie.
Transcription (fr.) = układ pewnej melodji na fortepian.
Transitio (łac.) = przejście z jednego tonu w drugi.
Transkrypcja = układ pewnej melodji na fortepian.
Transponować = przełożyć kompozycję z jednej tonacji, do drugiej.
Trascinando = rozwlekły.
Tre = trzy.
Tre corde = puszczać pedał cichy.
Tremando = wibrując, ze drżeniem.
Tremolando = wibrując, ze drżeniem.
Tremolo = wibracja, drżenie.
Tremulo = wibracja, drżenie.
Tren = pieśń żałobna.
Trenodja (gr.) pieśni żałobne.
Trè fort (fr.) = bardzo mocno.
Tre volte = trzy razy.
Trillo = szybkie następstwo dwóch sąsiadujących z sobą dźwięków, kolejno powtarzanych kilka razy.
Trio = kompozycja na trzy instrumenty lub głosy.
Triole = grupa złożona z trzech nut jednakiej wartości.
Trionfale = uroczyście, zwycięsko, tryumfująco.

Tristemente = smutno.

Tristezza = smutek.

Triton = kwarta zwiększona.

Trjanguł = instrument muzyczny w kształcie trójkąta stalowego, uderzanego metalowym pręcikiem.

Trivial = prosto, zwyczajnie.

Trombone = puzon, instrument dęty, mosiężny o silnym dźwięku.

Trompette = trąbka.

Troppo = hardzo, wiele.

Tryjada (gr.) = trzy najpierwsze akordy.

Tryl = szybkie następstwo dwóch sąsiadujących z sobą dźwięków, kolejno powtarzanych kilka razy.

T. s. = **tasto solo** = grać sam bas bez akordów.

Tuba = potężny dęty instrument basowy.

Tumultoso = gwarno, burzliwie.

Tutta la forza = całą siłą.

Tutte corde = na wszystkich strunach.

Tutti = wszyscy, gra całej orkiestry.

Tyrolienne = śpiew tyrolski.

U.

U. c. (skr.) = **una corde** = przycisnąć pedał cichy.

Uguale = równo, jednostajnie.

Ultima volta = ostatni raz.

Una corda = przycisnąć pedał cichy.

Undecima = jedenasty klawisz od toniki.

Undecimola = grupa złożona z jedenastu nut.

Undulazione = wibracja dźwięków w instrumentach smyczkowych.

Ungarese, all = w stylu muzyki węgierskiej.

Unisono = jednogłośnie wszyscy.

Unitamente = łącznie, razem.

Un pochettino = troszeczkę.

Un poco = trochę.

Un poco piu = cokolwiek więcej.

Ut = Do = ton C.

Ut supra = jak wyżej.

Uwertura = wstęp do opery lub operetki, osnuty na ich motywach.

V.

Vacetto = szybko, prędko.

Vacilando = niepewnie, wahając się.

Vagamente = niepewnie, wahając się.

Valeur (fr.) = wartość nut i pauz.

Valore = wartość nut i pauz.

Valse = Walc.

Var. (skr.) = przeprowadzenie w rozmaity i coraz nowy sposób jednej i tej samej melodji.

Variando = urozmaicając.

Variato = zmienione.

Variazione = przeprowadzenie w rozmaity sposób jednej i tej samej melodji.

Vaudeville (fr.) = komedja lub farsa ze śpiewami.

Veemente = gwałtownie.

Veloce = szybko, biegle.

Velocemente = szybko, biegle.

Velocissimo = bardzo szybko, jak najszybciej.

Velocita, con = szybko, biegle.

Venusto = powabnie, wdzięcznie.

Versetto = strofa.

Vertatur = odwrócić kartę.

Verte = odwrócić kartę.

Vezzosamente = czuło, tkliwie.

Vezzoso = czuło, tkliwie.

Vicenda = zmiana.

Vide = patrz.

Vietato = przeszkadzając.

Vigorosamente = silnie, śmiało.

Vigoroso = silnie, śmiało.

Viola = altówka, instrument smyczkowy, większy niż skrzypce.

Viola d'amore = instrument smyczkowy o pięciu do siedmiu strunach, większy od altówki.

Viola di gamba = dawny instrument smyczkowy, mniejszy od wiolonczeli.

Violemente = gwałtownie.

Violento = gwałtownie.

Virginal = rodzaj szpinetu.

Virgola = ogonek u nuty.

Vista = widok.

Vistamente = prędko, szybko.

Vivace = żywo, bardzo prędko.

Vivacetto = żywo, bardzo prędko.

Vivacissimo = jak można najprędzej.

Vivamente = żywo, prędko.

Vivacita, con = z życiem.

Viva voce = czystym głosem.

Vivezza, con = z życiem.

Vivido = żwawo, wesoło.

Vivo = żywo.

Vocal (fr.) = głosowy.

Voce = głos.

Voce di petto = głos piersiowy.

Voce di intonata = głos czysty, dźwięczny.

Vocina = mały, słaby głosik.

Voglia = tęsknota.

Volante = lekko.

Volta = raz.

Volti = przywrócić.

Volti subito = przywrócić prędko.

Volubile = lekko, żwawo.

Volubilmente = lekko, żwawo.

Volumen (łac.) = siła i objętość głosu.

Vox (łac.) = głos.

Vuota = próżna struna, grać na strunie nie naciskając jej palcem.

W.

Waldhorn (nm.) = silny registr organowy.

Waltornia = instrument miedziany, dęty, skręcony w koło, kończący się szerokim otworem.

Warjacje = przeprowadzenie w rozmaity i coraz nowy sposób tej samej melodji.

Warjanty = nieznaczne odmiany w kompozycji, pochodzące z różnych wydań, lub wprowadzone przez artystów.

Wentyl = kłapa w instrumentach dętych, za pomocą jej wydobywa się chromatyczne tony.

Werbel = bęben wojskowy.

Wersety = przygrywka na organach podczas śpiewu.

Węzły akustyczne = punkty w których struny dzielą się na części drgające.

Wibracje = drganie dźwięków.

Wokalizy = ćwiczenia głosu śpiewane bez wymawiania nazwy nut.

Wokalna muzyka = śpiew.

Wtór = akompanjament.

Wyciąg fortepianowy = przeróbka partytury orkiestrowej na fortepian.

X.

Xylophon = rodzaj harmoniki lub cymbałek drewnianych, instrument z drzewa i słomy.

Z.

Zapateado = narodowy taniec hiszpański.

Zeffiroso = lekko, powiewnie.

Zefuroso — lekko, powiewnie.

Zelo = z zapalem.

Zelosamente = z zapalem.

Zeloso = z zapalem.

Zifforoso — miły, słodki.

Zingara, alla = w stylu cygańskim.

Zingaresca = śpiew cygański.

Zoppa = chromając, kulejąc.

Zeie = **talerze** = instrument w postaci dwóch okrągłych blach mosiężnych, używanych w orkiestrze dla efektów perkusyjnych.

